

Ob pravem času na pravem hribu, #50/100

Vzpon na Fortico, rob pogorja Velež, katerega najvišji vrh se dviga skoraj 2000 metrov nad morjem – Zipline in čudovit pogled na Mostar

Tekst: **Andreja Frankovič**

Kako je simpatična, nas tik pred znamenitim Starim mostom v Mostarju ogovori gospod z vrečko sveže zelenjave v roki, medtem ko s prosto roko že boža Mio. Vrača se z bližnje tržnice proti domu na desnem bregu, in ker je tudi sam lastnik psičke, seveda obvlada najboljši pristop k turistom, ki bi lahko bili potencialni gostje v njegovem apartmaju. Ali pa poznajo koga, ki pozna koga ... Slovenci smo pogosti in zaželeni gostje, pravi. Zapletemo se v zelo prijeten pogovor. Mía medtem privabi še nekaj oboževalcev in si mimogrede priskrbi večerjo. Gospa iz bližnje trgovinice je več kot očitno pripravljena na obiskovalce vseh sort. Za hip smukne skozi vrata in se na Mijino veliko veselje hitro spet pojavi s škatlo briketov. Tisti doma so zanič in zgolj za izhod v sili, ampak tile ...!

Kot bi vedel, kako sva navdušena nad lepimi razgledi s planinskih vrhov, nama naključni sogovornik, ki podobno kot župan naše prestolnice suvereno trdi, da je Ljubljana najlepše mesto na svetu, predstavi še priložnosti, ki jih ponuja skalnati hrib nad Mostarjem. »To je Fortica, rob pogorja Velež, katerega najvišji vrh se dviga skoraj 2000 metrov nad morjem.« S prostim očesom sta tudi z mostu odlično vidni razgledna ploščad (t. i. skywalk), ki štrli s pobočja, nad njo pa stavba, ki se je pozneje izkazala za precej moderno planinsko kočjo. Glede na število miz in parkirnih mest sva lahko sklepala, da gosti veliko obiskovalcev. »Tudi zipline imajo in razgled na mesto je

res čudovit. Lahko se zapeljete po asfaltni cesti vse do vrha,« pravi gospod in kot vsaka sodobna navigacijska aplikacija mimogrede napove še dolžino poti in čas prihoda na cilj.

Nenačrtovana Fortica

Tako kot še nič v teh dneh, ko se potepamo po Bosni, čeprav smo bili namenjeni v južno Dalmacijo, tudi Fortica ni bila načrtovana. Kako neki, saj sem pravkar prvič slišala zanjo. A po tem navdušenem priporočilu domačina v mislih že preračunavam, kako bi ta planinski izlet vključila v naš nadvse fleksibilen in stihijski itinerarij. Glede na uro bi nam morda celo uspelo ujeti sončni zahod.

Kljub mikavni ideji o vzponu na vrh se trudim ostati vsaj še nekaj časa na ravnih tleh in uživati v žabji perspektivi Unescovega mesta, ki je dobilo ime po stražnih stolpih na obeh straneh edinstvenega mostu iz 16. stoletja. Sprehodimo se še do njegovega manjšega brata, Krive čuprije, in si privoščimo malce počitka na bregu Neretve, kjer skupina mož vneta, a ne ravno uspešno popravlja motor gumenjaka, da bi čim prej spet lahko vozili turiste po reki gor in dol, kot to počne konkurenca – vsaj tako sklepam.

Po mojem polžasto zavitem vzponu na vitki minaret džamije paše Mehmeda Koskega ravno ob času, ko se iz zvočnika neposredno nad mano oglasi glasen mujezinov poziv k molitvi (ezan), in po Tomaževem obisku Muzeja žrtev vojne in genocida 1992–1995, iz

Mostar, mesto z Unescovega seznama, je dobil ime po stražnih stolpih na obeh straneh edinstvenega mostu iz 16. stoletja.

katerega se vrne vidno pretresen, pohitimo iz mesta. Pa ne zato, ker nam ne bi bilo všeč (čeprav si nikakor ne želim doživeti gneče, pred kakršno svari obiskovalci v poletnih mesecih), pač pa zaradi novega cilja – Fortice. Ker bi bil za Jagi to prehud zalogaj, se odločim, da se bova z Mio sami peš povzpeli na vrh, Tomaž in Jagi pa se bosta peljala ter poskrbela za dobro parkirno mesto.

300 sončnih dni

Časa za raziskovanje, katera pot je najbolj primerna, seveda ni, a še vedno dovolj, da ugotovim, da kakšne posebne izbire pravzaprav ni. Cilj bova imeli ves čas pred očmi, tako da se izgubiti res ne moreva, še posebej pa ne na redko poraščenem pobočju in v lepem sončnem dnevu, kakršnih imajo v Mostarju menda kar 300 na leto.

Mia sprva nekoliko začudeno pogleduje za našo hišico na kolesih, ko stojiva ob robu ceste, po kateri se Tomaž in Jagi odpeljeta naprej. Sprehodiva se še malo naprej po ulici mimo najvišje ležečih hiš, dokler ne naletiva na kamnito stezo, ki naju zvabi naravnost navzgor. Mijin nos in drobne tačke imajo ogromno dela. V takih trenutkih si

običajno zaželim, da bi videla to, kar ona vonja, oziroma razumela številne informacije, ki jih razbere iz vonjav. Preostane pa mi samo zadovoljno opazovanje tega navdušenega in nadvse dovršenega pasjega nosu. Tu in tam mi vendarle uspe razbrati, kaj je dešifrirala. Pogledujem na desno proti navpičnim stenam, preko katerih je speljana ferata (smeri sta dve, težavnosti A in C) na Stolac, na katerem so še vidni ostanki bunkerjev in tovarne žičnice iz druge svetovne vojne. Nihče ne pleza, pa tudi po jeklenici, ki je prav tako speljana na Stolac, se nihče ne »vozi«. A videti je zelo zanimiva in predvsem dolga!

Strma pešpot naju pripelje do ene od serpentin ceste, ki pelje na vrh, in nekaj časa ji slediva, dokler ne naletiva na bližnjico, po kateri ponovno zagrizeva v klanec. Kratek in sladek, kot prava bosanska baklava. Še dobro, da ima Mia veliko dela, da se vmes kdaj pa kdaj malce ustavim in ujamem sapo. Za kaj več ni časa, če želiva ujeti sončni zahod na vrhu ...

Kava z razgledom

Iz notranjosti se valijo temni oblaki, vidim tudi, da ponekod dežuje, a obenem to za nas pomeni samo, da bodo kontrasti na nebu še toliko bolj zanimivi. S Tomažem in Jagi se po dobri uri planinskega potepanja ponovno snidemo pri razgledni ploščadi – že drugič ta dan sem ravno pravi čas na pravem mestu. Lepšo lokacijo za

Obrambni objekti – poleg avstro-ogrskih so bili na Fortici tudi italijanski – so temu 514 metrov visokemu vrhu dali tudi (neuradno) ime.

občudovanje sončnega zahoda bi si še težko zamislila – in podobno je bilo z razgledom na Stari most z minareta.

Jagi vrtinči rep v krogih in vriska od veselja, ko me zagleda, Mia nekaj časa skače naokrog kot mali kenguru. Šele ko se evforija umiri, se lahko sprehodimo po razgledišču s steklenimi tlemi, ki res ponuja vse tisto, kar je obljubil prijazen gospod v mestu. Bilo je vredno tega vzpona!

Močna kava z razgledom (in brez mleka) še kako tekne, za kaj več pa sva že prepozna, saj so vse mize v jedilnici planinskega doma rezervirane, osebje pa zaposleno s pripravo večerje za napovedane goste. Vseeno nama od samega vodje zipline doživetij v tukajšnjem športno-avanturističnem parku uspe izvesti, da je tudi za dodatno dozo adrenalina ta dan že prepozno (kar se nama zdi povsem logično). »Kdaj pa bi želela iti jutri? Začnemo ob desetih.« In mikronačrt naslednjega dopoldneva je nared. Naš začasni dom na štirih kolesih pa tudi – za večerjo in spanje ne glede na ves okoliški »promet«.

Volim te!

Zjutraj se sprehodimo do bližnjih oddajnikov, ki se dvigajo dobesedno iz ruševin avstro-ogrskih utrdbe, kakršne so bile nekoč posejane po vseh vrhovih nad Mostarjem. Prav obrambni objekti – poleg avstro-ogrskih so bili na Fortici tudi italijanski – so temu 514 metrov visokemu vrhu dali tudi (neuradno) ime. Če na njegovem pobočju, ki se odpira proti Mostarju, zadnjih 30 let piše »BIH volim te« (kar pomeni BIH, rad te imam), pa velja omeniti, da je to že tretja različica izpovedi ljubezni do domovine oziroma njenih vladarjev na tem mestu. Prvi napis so lokalni prebivalci ustvarili že pred prvo svetovno vojno, ko so se poklonili in zahvalili avstrijskemu cesarju Francu Jožefu. V 70. letih prejšnjega stoletja se je na pobočju Fortice kot eden prvih tovrstnih napisov v Jugoslaviji zasvetil TITO, kakršnega še danes lahko vidimo tudi v Sloveniji (npr. na Sabotinu in Trstelju), »volim te« pa so dodali šele po njegovi smrti maja 1980.

Ob 10. uri, čeprav še brez zajtrka, smo bili vsi nared – midva in fantje, ki skrbijo za adrenalinske užitke v širši okolici (plezanje, feratanje, kolesarski spusti, zipline ...). Priskrbeli so nama vso potrebno opremo ter napotke in že sva se s hitrostjo približno 90 km/h odpeljala po 570 metrov dolgi jeklenici na sosednji Stolac, od tam pa še po 430-metrski nazaj. Še ena kratka in sladka izkušnja s posebnim razgledom na Mostar in širšo okolico ter deževne oblake, ki so se naju ne glede na vse slabe napovedi ves čas spretno izogibali. Do sestopa, ki smo ga v polni zasedbi opravili kar na kolesih. ■

Džamija paše Mehmeda Koskega